

Naturvernforbundets lokalavdeling Nes på Romerike (NIN)
v/leder Karin Irene Olsen
Sætervegen 37

2162 Brårud

Til olje- og energidepartementet
v/NVE
nve@nve.no

Fra Naturvernforbundets lokalavdeling Nes på Romerike (NIN)

Dato 20.02.14

Klage over at NVE har gitt konsesjon til E.on for vindkraftutbygging på Songkjølen/Engerfjellet

Konklusjon: NIN ber OED om å avslå vedtaket om konsesjon

Det henvises til NVE's bakgrunn for vedtak, datert 30.01.2014 - mottatt her 05.02.2014

Demokratiske prinsipper - folks rettsoppfatning

Naturvernforbundet i Nes vil først uttrykke generell uro over at NVE gir konsesjon til vindkraftutbygging i Nord-Odal kommune,

der kommunestyret har gått i mot utbygging.

Vi har forstått det slik at NVE i en samlet vurdering også vil vektlegge lokal motstand. Dette kan vi ikke se at NVE har tatt hensyn til.

Motstanden har gitt seg uttrykk i et antall høringsuttalelser langt ut over det vanlige, en stor mengde debattinnlegg i lokalavisene, støtteerklæringer, aksjoner og møter. For en stor del gjelder motstanden rasingen av norsk natur. Det er derfor viktig for Naturvernforbundet å påpeke dette.

Uttalelser som er positive til utbygging er nesten helt fraværende.

I tillegg går følgende fire innsigelser til departementet.
Nord-Odal kommunes i

Eidsvoll kommune
Fylkesmannen i Hedmark
Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Uttalelse av 05.01.14 fra Landssammenslutningen av vindkraftkommuner til OED heter det:

Synspunktene fra lokalsamfunnet som skal leve med et vindkraftanlegg, skal derfor veie tungt.

Ekspropriering - gjelder planområdene og nettuttakområdet

" 8.2.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

NVE har etter en interesseavveining funnet at de samfunnsmessige fordeler som vinnes ved anleggene

utvilsomt må antas å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres andre.

Det

foreligger derfor grunnlag etter oreigningslova § 2 annet ledd, jf. § 2 pkt. 19 til å gi samtykke til

ekspropriasjon for de anleggene E.ON Wind Norway og Eidsiva Nett AS har søkt om."

Selv om enkeltpersoner i varierende grad blir direkte berørt av bygging og drift av de anlegg det er gitt

konsesjon for og av ekspropriasjon, mener NVE at de samfunnsmessige fordelene ved tiltaket veier

tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier som er berørt i denne konkrete saken.

Søknad om forhåndstiltredelse

E.ON Wind Norway, Branch of E.ON Wind Norway og Eidsiva Nett AS søker også i medhold av

oreigningslova § 25 om forhåndstiltredelse til å igangsette anleggsarbeidene etter at skjønn er begjært

og før skjønn er avholdt.

NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknadene. OED vil avgjøre søknaden om

forhåndstiltredelse når eventuelt skjønn er begjært.

Avsnittet her kan kort oppsummeres i det som kalles "folks rettsoppfatning". Som innen jussen tillegges stor vekt.

For at demokratiet skal fungere er man avhengig av at folk flest har tillit til rettssystemet.

I vindkraftsakene som nå flommer inn over landet er det ingen tvil om at rettsoppfatningen settes under stoprt press.

Det er viktig at OED merker seg dette.

LNF områder - gammelskog og myr

Hele planområdet på Songkjølen/Engerfjellet og nettutaket i Nes er LNF-områder. Når planområdet i tillegg inneholder deler av det lille som finnes igjen av gammelskog på Østlandet, så gjør det Naturvernforbundet i Nes sterkt bekymret. For Nes kommune gjelder, at hele *nettuttaket* fra Songkjølen skal tas gjennom bygda. Nettområdet er dårlig utredet med tanke på biologisk mangfold. Vi kan ikke se at NVE har tatt tilstrekkelig hensyn til dette, selv om det er foretatt noen justeringer ut fra opprinnelige planer på Songkjølen. NVE og E.on vektlegger økonomien i prosjektet framfor naturhensyn.

Fylkeskommunens vurdering forutsettes å vektlegge de konkrete områder i kap. 4 som er utpekt som spesielt konfliktfylte innenfor det enkelte tema og som berører fylkeskommunens ansvarsområder, dvs. følgende : og bygningsloven. Deriblant:

- Områder som ligger i nærheten av INON-områder (inngrepsfrie naturområder i Norge).

NIN støtter forøvrig fullt ut Naturforbundet i Oslo og Akershus sin klage der de påpeker disse forholdene.

NIN vil i tillegg sterkt betone myr-problematikken. Virkning på *myrområdene*, som det er mange av, er ikke utredet godt nok.

Man må i størst mulig grad unngå å legge infrastruktur på myr, det vil medføre utslipp av klimagasser og myrene kan ikke tilbakeføres.

NVE skriver:

Tiltakshaver har oppgitt relativt lave infrastruktur- og nettkostnader. Etter NVEs vurdering kan disse være realistiske, men på grunnlag av befaringer i området og kartstudier mener NVE at det kan være en risiko for at anleggskostnadene blir noe høyere enn beregnet. Topografi og myrer i området tilsier at bygging av internveier delvis kan være utfordrende.

Med tanke på myrene er ikke dette direkte beroligende.

NIN krever at det blir foretatt en grundig vurdering/analyse av vindkraftverkets virkning på myrene.

Fordeler og ulemper

NVE:

Songkjølen og Engerfjellet vindkraftverk vil på dette grunnlag ikke ha store negative virkninger for miljø og samfunn sammenlignet med andre store vindkraftprosjekter i Norge.

Det er en usaklig og utidig begrunnelse.

Ethvert anlegg skal vurderes for seg.

NVE har kommet fram til at "de samlede fordeler er overveiende sammenlignet med ulempene de medfører".

NVE overser med dette det kontraversielle i vindkraftutbygging i innlandet i Norge. Og går på tvers av grunnloven § 110 b, naturmangfoldloven, fagmiljøer, de mange innsigelser og naturvernfarende grunnleggende motforestillinger som er fremsatt.

Føringer Hedmark fylke

NVE konstaterer at Hedmark fylkeskommune har utarbeidet regionale føringer, der det står at

den opprinnelige uttalelsen om at Songkjølen og Engerfjellet vindkraftverk er gjeldende. I denne uttalelsen står det at vindkraftverket er et akseptabelt prosjekt. NVE legger noe vekt på denne.

Regionale føringer er et godt tiltak om det hadde vært en grundig utarbeidet, men er blitt et utrolig hastverksprosjekt.

Notat ble sendt ut til høring i oktober 2013 og vedtatt i midten av desember samme år i Hedmark fylkesting.

Ytterst få kommuner rakk å uttale seg, heller ikke Nord-Odal etter hva vi kan se.

Planen gir dermed intet velbegrunnet og samlet bilde av hvor det er klokest å legge eventuelle vindkraftverk i Hedmark.

VIND

Det er ikke foretatt grundige vindmålinger i planområdet. Målemaster ble først oppsatt **høst 2013**.

NVE skriver:

Vindforholdene er noe usikre, siden det ikke er utført vindmålinger i området. NVE legger imidlertid til grunn at vindmodelleringer som

regel er realistiske med tanke på gjennomsnittshastighet, men at det trengs vindmålinger blant annet for å finne

riktige turbinpunkter innenfor planområdene.

Iflg. føringer for Hedmark fylke:

Gode vindforhold er en avgjørende forutsetning for å etablere et vindkraftanlegg som økonomisk og produksjonsmessig er et godt prosjekt. Det er ønskelig med høy gjennomsnittlig vindhastighet, samtidig som vindhastighetene er relativt stabile. En tommelfingerregel er at en midlere vindhastighet over 6 m/s ansees som et minimumskrav for at vindforholdene kan være kommersielt utnyttbare til vindkraft.

Detaljplan - alt som skal utredes på et senere tidspunkt - forholdet mellom NVE/E.on/kommunene

NIN er bekymret for dagens proksis der alt for mye legges opp til at skal utredes og tilpasses i den såkalte detaljplanen, og i Miljø-, transport- og anleggsplanen, som skal utarbeides *etter* at konsesjonen er gitt. Tilpasninger som skjer i etterkant kan forårsake store forandringer. Men da er høringsuttalelser allerede sendt, og det som følger etterpå har innbyggerne liten innvirkning på.

I Nord-Odal kommunes innsigelsesprotokoll godkjent 15.11.13 :

Vegene i begge planområdene skal være åpne for biltrafikk.

Mens E.on bruker argumenter for åpne veier som et pluss for turisme og for å gi publikums adgang.

NVE: *Konsesjonær skal stenge adkomstvei og internveier for allmenn motorisert ferdsel.*

Et annet eksempel er turbinenes høyde. Den er satt til totalhøgde 176 m, men det gis ingen garanti for at det blir slik.

Med økt høyde, øker også lydnivået. Men både høyde og plassering skal avklares i detaljplanen.

Nettuttaket - hvilken linjetrasse som skal velges er ennå ikke fastsatt

Etter NVEs vurdering er det sannsynliggjort at trasalternativer som unngår INONarealer og gammelskogsområder ikke vil være hensiktsmessige.

Rådmannen ønsker allikevel å påpeke enkelte momenter ved de to alternativene for nettframføring. Ut i fra Direktorat for naturforvaltnings nettjeneste «naturbase» framkommer det flere områder med spesielle naturkvaliteter ved de to alternative linjene. Den nordre

linjen (alternativ 1a i søknaden) på figur 1 skjærer i gjennom Nes kommunes største gjenværende inngrepsfrie naturområde (INON-område). Den søndre linjen holder seg utenfor dette INON-området, men kommer i berøring av mindre områder med gammel bar- og løvskog, med flere registrerte rødlistearter. Dette i området vest av Nedre Bjørtjen

Fra Nes kommunes høringsuttalelse til

Nes kommune er direkte berørt ved denne vindkraftverksetableringen ved utbygging av nettilknytning fra området. Det søkes om to alternativer for nettilknytning til delområdet Songkjølen. Begge traséene går gjennom Nes kommune. Områdene ved Ursknappen er preget av flere områder med gammelskog og lite skogsdrift. Rådmannen viser til de vurderinger som er gitt gjennom konsekvensutredningen og andre tilhørende dokumenter i forbindelse med søknaden.

VURDERING:

Rådmannen vurderer de viktigste momentene for Nes kommune til å være valg av høyspenttrasé for nettilkobling for vindkraftparken.

Ut i fra de viste linjenes beliggenhet i forhold til områder med registrerte naturkvaliteter vil rådmannen anbefale at det er den sørligste linjen for høyspenttilkobling som utredes videre. Da i en noe endret trasé som fører høyspenten sør for områdene med gammelskog vest for Nedre Bjørtjenn (se figur 2).

Men linjene er pr i dag ikke fastsatt

Drikkevannskilde

Dersom det gis konsesjon, vil NVE sette vilkår om at tiltakshaver i samråd med vannverkseier og

Mattilsynet skal avklare hvilke tiltak som må iverksettes for å sikre drikkevannskilder i området. Dette

skal beskrives i en miljø-, transport- og anleggsplan, som skal utarbeides i samråd med Nord-Odal

kommune og godkjennes av NVE.

NVE:

Beredskap

Det er etter NVEs vurdering liten grunn til å forvente større skogbranner som følge av lynnedslag eller

havari i en vindturbin. NVE mener imidlertid det kan være viktig med gode beredskapsrutiner når

vindkraftverk planlegges i skogsområder. Ved en eventuell konsesjon vil NVE sette vilkår om at det skal utarbeides beredskapsrutiner i samarbeid med det lokale brannvesenet. NVE minner om at tiltakshaver må utarbeide en ROS-analyse i henhold til beredskapsforskriften dersom vindkraftverket etableres. Denne analysen, som ikke vil dekke alle risiko- og sårbarhetstemaer, er etter NVEs vurdering tilstrekkelig sammen med vilkårene knyttet til blant annet brann, iskast, dimensjoneringskriterier og drikkevann.

Brann og sikkerhet :

NVE: Konsesjonær skal utarbeide beredskapsrutiner i samarbeid med det lokale brannvesenet.

.....

Etter NVEs vurdering har tiltakshaverne oppfylt utredningsplikten fastsatt i utredningsprogrammet og i krav om oppdatering av søknad. Kunnskapsgrunnlaget i denne saken er etter NVEs vurdering i samsvar med de krav som følger av naturmangfoldloven § 8. NVE finner ikke grunnlag for å be om ytterligere utredninger eller opplysninger.

Mye er uvklart. Se over - detaljplan.

.....

Vannkraft

Publisert februar 2014

Vil være i verdenstoppen på vannkraft, vannkraftbransjen trenger tusenvis av nye fagfolk, sa olje- og energiminister Tord Lien da han åpnet Norsk vannkraftsenter i Trondheim i februar 2014. Poenget er å utvikle kompetansen innen vannkraft. Vi trenger ikke bygge flere vannkraftverk som setter spor i naturen. Beregningene vi har gjort viser at om vi oppgraderer våre eksisterende vannkraft-turbiner og installerer pumpekraftverk, vil det gi oss nok kapasitet, sier Daniel Huertas-Hernando ved SINTEF til forskning.no.

Særlig Nord-Europa satser på vindkraftverk, disse turbinene produserer strøm så lenge man har en stabil vind. I uvær vil de ikke kunne produsere noe særlig. Dermed trengs det kraftreserver som man kan ta fra i slike tilfeller, og det er da Norge med sin vannkraft kan fungere som batteri for Europa. SINTEF forskere har beregnet at dersom de eksisterende kraftverkene oppgraderes, så vil det være mulig. De viser nemlig at disse to tiltakene som forskerne har kommet opp med vil gi en økning i kraftproduksjonen på mellom 11 og 18 GW

